

ARIF GJYLI

HISTORIA

e shërnës plakë

F 14
72B.

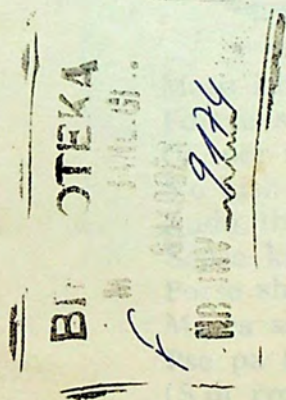
891.983-93-1-34-2-1

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER

ARIF GJYLI

~~62329~~
~~8f~~
~~2-A-739~~

HISTORIA E DHELPNËS PLAKË

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

N.SH. BOTIMEVE «NAIM FRASHËRI»

TIRANE, 1958

Redaktor: Moisi Zaloshnja

Piktor: Vasil Lalo.

HISTORIA E DHETPËNËS PLAKË

Red. teknik: Pal Doçi

Tirazhi: 3000.

Formati 78 x 109 1/32.

Stash 2204-55

N. I. SH. Shtypshkronja «MIHAL DURI» — Tiranë

Bishtcubele Bishtcubele

Motit ishte 'i dhëlpën plakë,
Fort e squet, e panafakë,¹⁾
Që, për mend e për urti,
S'e kish shoqen në malsi;
Kudo thirej në kuvend,
Sepse kishte një barrë mend,
Porse shka! kish ra n'bela
Me ca skile sa ma s'ka,
Pse pa bisht si kish mbetë,
(S'di rreziku si e gjet)
Na u dukej për ibret.²⁾
Pra, prej mjesit n'mbramje vonë,
BISHTCUBELE veç i thonë.

«O bishtpreme, mirë-mjes —
 — Nji ma e reja e përqesh —
 — Pse s'ke pre dhe hund' e veshë?
 Nji keqote fort e tall :
 — Ububu! cubelja e zezë!
 Po pa bisht si do t'ja bash?!
 Dhelpna plakë bie në hall,
 Sepse dhelpnat gjith në kor
BISHTCUBELE veç i thonë,
 E s'e lanë kurrë rehat.

* * *

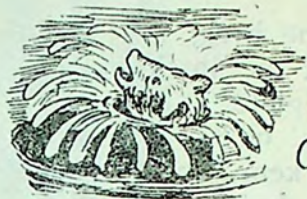
Bishtcubelja gjithë inat
 Rri mendon dit' e natë,
 Rri mendon si me shpëtue.
 Shih nji ditë ç'ka trillue
 Edhe ç'farë po u thotë:

— Pa ndëgjoni, faqja e bardhë,
 Këtu afër ka një dardhë
 Kokër-madhe, t'ambël fort.
 Hajt ta mbushim barkun plot!
 Në një kopësht i ka çue
 Ku një dardhë fort e naltë
 Në midis kishte qëllue;
 Mbandej niset për me shkue.
 — Po ti pse po na le n'baltë?
 Jemi t'reja, s'hypim dot!
 — Eh, po mirë — tha dhelpna plakë —
 Po u baj, pra, qefin sot:
 Do t'i shkundi degët fort,
 E me dardha due m'u ngi
 Oë t'm' uroni jet' e mot.
 Veç mos m'veni ma n'shpoti! ⁴⁾
 Por ma parë un' due t'u lidh
 Dy nga dy e bisht për bisht
 N'shej ndigjese e urtije,
 Pse ma plaka kam qëllue,
 Prandaj duhet me m'ndigjue
 N'daçi punët fjoll m'u shkue, ⁵⁾
 Pse ma shumë kam mend e dije!
 Sa shpejt skilet kan' pranue
 Dhe ma gjat' as e kan' çue,
 N'mend tue pasë veç me ngranë,
 Kundërshtim fare s'kan' bamë.
 Bishtcubelja i ka lidhë
 Bisht për bisht e mir' e mirë,
 E me t'madhe se ç'ka thirë:
 — O ku je, mor katundar,
 Se hajdutë ke nën dardhë!...

Skilet veten keq tue pa,
 Ngreh e ngreh e tund e tund,
 Shkul' i kan' bishtat gjer n'fund,
 Edhe tym zhduken si era.
 Atje n'pyll i pret cubelja
 Që po qeshet «ha-ha-ha»
 Pa bisht shoqet tue i pa.

-
- 1) e panafakë = shumë e squet.
 - 2) për ibret = shumë e shëmtueme, e përçudun.
 - 3) keqote = e keqe fort.
 - 4) shpoti = tallje.
 - 5) fjoll = shumë mirë; pa pengesa.

Dhëlpna e vjeter dhe ariu

Në një shpellë në Derven
Bajshin dhëlpnat një kuvend
Për një hall që u kish ra:
Ish vardisun një ari
E s'i lente uj' me pi,
Sepse pellgun kish zaptue.
Mu te pellgu ish ngujue;
Një nga një dhe po i ha.
Flasin t'reja, flasin plaka
Gjithsesi ua pret rradakja;
Por asgjë s'qesin në krye.
Një ma e reja ka kërcye
Edhe shoqeve u ka thanë:
— Mori motra, e dini ç'bajmë?
Çojm' e gjejmë dhëlpnën plakë;
Asht e squet, e panafakë,
Dhe, për mend e për urti,
S'e ka shogën në Malsi.

Sa shpejt skilet kan' pranue,
Janë nisë m'e kërkue
Mal në mal e breg në breg,
Pyll më pyll e shtek më shtek.
Ma në fund e kanë gjetë,
Edhe dertin ¹⁾ ja kan' qa:
— Qyqja, motër, si kem mbetë,
E s'po dim' si me ja ba?!
Pasha besën kem mbarue!
Asht vardisun një ari,
E as uj' s'na le me pi,
Sepse pellgun ka zaptue;
Mu te pellgu asht ngujue,
Një nga një dhe po na ha,
Mbasi kroje këtej s'ka.
Qeshet dhelpna «ha-ha-ha»
Edhe shpejt u asht përgjegjë:
— Kush guxon me iu trazue?
Shihni ç'kam me i punue!
Mu te pellgu mbandej shkon,
Anës s'kundërt dhe qëndron,
Edhe rri me shumë kujdes,
E harushën e nderon:
— Mirse t' gjej, e mirë-mjes!
Po si je, more kumar?
— Mirse vjen, moj dhelpna plakë!
Duket rradha t'paska ardhë,
Ose vapa të ka kapë,
E s'po mundesh me durue
Që ke ardhë m'u dorëzue!....
Dhelpna e vjetër me mjeshtri:

— Pa ndëgjo, more ari,
Mos u tall më kot me mue,
Mbasi ditën ma ke gjetë,
Në gojë tande kam mbarue,
Pse prej etje jam tue vdekë;
Pa pi ujë s'mund të rrijë;
Pra në dorë po të bijë.
Porse çka, e shef në knetë
Nji harushë për ibret
Që s'ban tjetër veç t'përqesh?
Baj çudi si e duron?!
Drejt në pellg ariu shikon.
Nji ari vërte dikton
Që kurr' sytë nuk ja lëshon,
E aspak nuk asht kujtue

Që në pellg asht pasqyrue;
Veçse shpejt, por asht zemrue.
Pse ta dini, o fëmijë

Ish mësue plaku ari
Fjalën dysh kush mos m' ja ba,
Mbi të gjithë me sundue;
Prandej rrept' i asht ngërdheshë
Me dy grushta i asht kërcnue.
Por prej poshtë të njajtën gja
Hija e tij me' j' herë ka ba.
T'asht tërbue ariu atëherë,
Veç m' e pa atë për serë.
«PATAPLLUMB» dhe t'asht lëshue
Atë shoqen m' e coptue.
Thell në pellg, por ka sharrue.
Gazin dhelpnat kan' fillue....

1) dert-i = hall-i; e keqe e madhe.

Me ndejë në
shtëpi s'më le
grueja

Me dalë në
arë s'më
le harusha

Nji dit' vere nji fshatar
Niset heret shkon në arë.
Kur sa punën ka fillue,
Na i del para nji ari
Që po i flet me shum' idhnim :
— Çdo këtu, ore ti trim?!
A s'e di se në këtë anë
Pyje, ara t'mijat janë?!
Burri i shkretë s'di ç'më thanë,
Veç po i lutet që ta falë.
— Ani mirë; këtë rradhë —
Tha ariu — un' po të fal.
Por shiko: këtëj me t'pa,
Ti shëndosh s'ke m'u nda!!
I brengosun, zemërthye,
Në kasollë burri u kthye,
Ku e shoqja, po e pret
Rrebt' e rreptë si e kish adet :
— Ç'asht me ty, mor i mjerë!
Si nuk vune mend nji herë!
Heret punën ma ke lanë,

Thue se bukë s'duem me ngranë?
Po ze burri e i tregon,
Gjan' e gjatë i shpjegon
Se si heret, atje n'mal,
Kish takue në një ari,
Cilli rrept' e kish urdhnue
Të mos dukej ma në arë.
Burri fjalën s'kish mbarue,
Po ze grueja me turfullue:
— Ngrehu shpejt, more qyqar,
Se dembel zoti t'ka falë,
E, mos qit dokrra në hi,
Jo harushë e jo ari!
Hik, ze punën sa ma parë,
Se nuk ke vënd në shtëpi.
Nji dajak, mbandej ka marrë,
Para burrin e ka vue

* * *

Forta shtrigë ajo grue,
Leshko burri kish qëllue;
Kundërshtim fare s'ka ba,
Por merr rrugën për në arë.
Pik' e helm krejt ishte ba:
N'mes dy zjarresh ishte vue.
Kur, sa ishte tue mendue,
Bishtcubelen ka takue
Që fshatarin po e pyet:
— Çfar' rreziku të ka gjetë
Që kaq' zymtë je tue shkue?
Ah, moj dhelpën ç'më t'tregue,

Për rrezik që m'zuni mue,
Nuk ka gojë që ta dëfton.
Mbandej nisë e i shpjegon
Gjan' e gjatë e hollë e hollë
Se si puna i kish ndodhë,
Edhe fjalën përfundon:
— Tashti dhëlpën e shikon
Se më ç'hall i ziu kam ra,
E nuk di si me ja ba:
Të dal n'arë më ha harusha,
Në shtëpi më rreh grue-kuçka.
— Mos u ban merak, vëlla,
Se kjo punë s'asht asgja!
— Ah, moj dhëlpën, çka po thue?!...
Flet fshatari me gëzim
Prej harushës me m' shpëtue,
S'di ç'mund t'ap si shpërblim...
— Për këtë' gja kujdes mos kij —
Gjegj cubelja dalngadalë —
Ik pa frikë që tani
Dhe ze punën atje n'arë.
Fill pas teje do të vi.
Do të fshihem te ndoj drue
E do t'nis me fishkullue.
Do të pyesë harusha ty:
«Ç'asht ky za, ore njeri?»
«Ku di unë» përgjigju ti.
«Këtej pari ty, ty, ty
Thërret prorë një gjahtar.
«Ç'asht gjahtari, or fshatar,»
Do të pyesë harusha prapë,
E ti ktheja turravrap:

Si s'e njef, ore ari?!
Ai s'asht tjetër veç njeri,
Që me pushk' e me zagat,
Del në pyll edhe në mal
Kafshë t'egra për me vra.
«Po arijve u ban gja?»
Prap harusha ka me t'thanë;
Ti përgjigju: «S'ke pse dron,
Pse harusha ktej nuk ka,
E për ty ai gja nuk di.
«Po harushat pse i vret?»
«Me të gjetë i mjeri ti!
T'rjep lëkurën dhe e shet.

* * *

Pra cubelja e mëson
Mir' e mirë burrin tonë,
Që fort nderës i asht falë
Dhe asht nisë për në arë
Ku, si punën ka fillue,
Vjen ariu i egërsue:
— Duket kokën ma ke bosh,
Pse, pa qënë tatalosh,
S'do të vije ma këtu!
Urdhnin shpejt ma ke harrue!
Prandej m'duhet me të ngranë.
Zë fshatari për me i thanë:
— Më fal, të lutem, dhe këtë herë,
Pse duen bukë fëmia e mjerë!
Ndërkaq dhelpna fishkullon
Dhe harusha po e ndigjon:

- «Ç'asht kjo gja që po pisket?»
 «Nji gjahtar duhet të jetë,
 Që me pushkë e me zagar,
 Kërkon ujë e dhelpna në mal,
 Edhe shtasë për me vra;
 Cavet mishin u a ha
 O lëkurën u a rjep.»
 «Po arijt i duhen gja?»
 — Me i ndesh' edhe i vret;
 Porse ti mos kij dert,
 Nuk besoj të vijë këtej,
 Dhe harushat nuk i njef.
 Ndërkaq dhelpna asht afrue
 Tue ungrue, tue fishkullue,
 Mbas nji peme asht mëshehë,
 Dhe fshatarin përshëndet:
 — Pun' e mbarë, or katundar!
 — Të mbar' paç, ore kumbar!
 Në kët' anë pse ke dalë?
 Kërkoj gjah, ore vëlla.
 Pa më thuej: mos ke pa gja?
 Ariu dridhet sa ma s'ka
 E fshatarin po e lut
 Pas nji trangu tue u strukë:
 — Thuej, të lutem, nuk ka gja!
 — O nuk ka, ore, nuk ka;
 Shko me vra kafshë gjetiu!
 — Po pranë teje çfarë shof?
 Pyet cubelja egër fort.
 — Thuej asht trung — i thot' ariu.
 — Or asht trung, more, asht trung.
 — M' e gdhenë ose m' e djegë

- Mos vlen gja — cubelja pyet.
- Asht i kalbët, nuk vlen gja.
 - Hiqma sysh, të lutem pra,
Se më tremb zagart' e mij.
Për tash mundesh n'thas m'e shti.
Gjersa gjahun t'kem mbarue.
Tue u dridhë ariu lut:
Në thas shpejt, të lutem m'fut!
Dhe fshatari me shpejti
Në thes mbrenda e ka shti.
Mandej dhelpna asht afrue
Edhe rreptë ka urdhnue:
 - Merr sopatën shpejt një herë
Edhe drunit pak i bjer,
Se si asht due m'e sprovue.
Nis fshatari m' e qëllue,
Dhe ariu flet për nën za:
 - Mos bjer fort, të lutem shumë!
 - Bjeri, bjeri, se s'ndjej gja!
Bie fshatari edhe ma.
 - Oh, oh, oh, i shkreti unë!
 - Po ç'ka ban, more krahthat!
Qaja rrashtën me sopatë,
Dhe anmikut epi fund!
Kështu, pra, fshatari i ngratë
Prej harushet na shpëton,
Dhe cubelen falnderon:
 - T'falem nderës, moj kumbare,
Forta mike më ke dalë;
Më shpëtove kësaj herë,
S'ta harroj kurr' këtë nderë;
Lyp ç'të dësh e do të jap!

IBIDLIOTEKA

MALË BARLEJ 17

9/74

- S'kam nevojë — skilja i gjegj,
Pula, pata i gjej vetë.
- Jo, moj mike unë ty
Nuk të la pa të shpërblye;
Nji gjel t'madh due me të prue,
Se, për nderë qi m'ke ba,
Kjo dhuratë s'asht asgja!
- Mos nxito me më premtue —
Ja kthen dhelpna në shpoti —
Pse e di me siguri
Që ty grueja s'ka me t'lanë
- Zoja dhelpën ç'je tue thanë!

Për kët' punë mos kij dert:
Në shtëpi time sundoj vetë,
Më prit nesër në kët' vend.

* * *

Niset burri shend e verë
E n'kasolle ka arrijë,
Ku të shoqes ka tregue
Se si dhelpna e kish shpëtue
Si kish le për s'dyti herë
E si gjelin kish premtue.
Sa ndëgjoj grueja kët' fjalë,
T'u lëshue, urra djalë,
Mbi burr' shkretin me furi:
— Po ty mendja t'paska lanë,
Skiles gjelin don me i dhanë?!
Thue se dhelpna s'po di vetë
Pula, gjela për me i gjetë,
Punë tjetër ajo s'ka!
Shif këtu se ç'duhet ba:
Nesër n'mjes nisu në arë
Merre gjelin dhe 'i zagar,
Mbasi t'vorfën kemi ndodhë,
Po ta shtish dhelpnën në dorë,
Nji muej bukën siguron;
Dhe ma gjatë mos e ço,
Se për qiell edhe për dhë,
Punët keq me mue i ke!
Fjalë t'shumta unë s'due!
Kështu foli shtriga grue.

Burri leshko kish qëllue,
I pa-besë u tregue.

Po na merr gjel e zagar,
Në një thes i ka mbyllë.
Kur në pyll ka mërrijë,
Bishtcubeles ka ba za:

- Eja merr gjelin e zi!
Dhëlpna plak', thesin tue pa
Fort të madh, ka dyshue:

- Ti lëshoje se e za vetë
Dhe në qoftë trim me fletë.
Ja lëshon gjelin fshatari.
T'iu vu dhëlpna shpejt në shpinë
Dhe tue e kap' ish për 'i grimë,
Por u sul n'at çast zagari.
Ikën dhëlpna si vetimë

Në një zgavër futet shpejt;
Porse kamba jasht' i mbet,
Që zagari shpejt ja kap.
Me njiherë dhelpna plakë:
— Po ti duket ke lafitë²⁾
Qysh se rranjës ja ke njitë,
E me dhamb' je tue e coptue,
Pse për kamb' e ke kujtue.
Shpejt zagari e ka leshue,
Edhe rranjen e ka kapë!
Hik cubelja turra-vrap.

1) S'ke m'u nda shëndosh = nuk shpëton dot

2) lafitë = luejtë mëndsh.

Dhuratë e cmueshme

Ishte dimën, binte borë!
Frynte erë, bante stuhi,
Nëpër pyll dhelpna e gjorë
Endej kot me shum' uri.
Në sa rrinte tue mendue,
Vrap u hodh si t'mos ish gja,
Fill në rrugë zuni vend;
Me shpejti në bor' u shtri
Si e ngordhun me gjith' mend.
Kishte pa po at' fshatar
Prej ariut që e kish shpëtue.
Ky kish qënë në pazar,
E po sjellte për shtëpi
Plaça plot për grue e fëmijë
E 'i varg peshq varë në shalë.
Si shef dhelpnën, ai qyqar,
Gjan' e gjatë shtri në borë,
Zbret nga kali, e merr n'dorë;
Pas e ve mbandej në shalë,

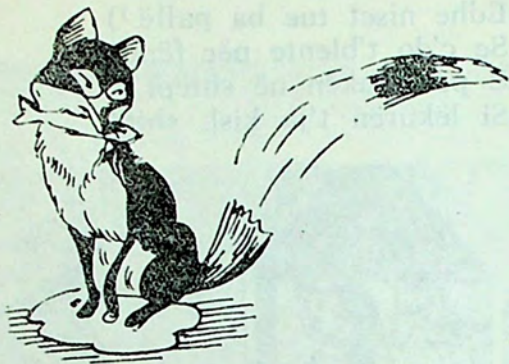

Edhe niset tue ba pallë¹⁾
 Se ç'do t'blente për fëmijë
 E për plakën në shtëpi
 Si lëkurën t'ja kish shitë.

Te kasollja ka mërrijtë,
 Edhe grues i ka ba za:
 — Del, moj plakë, n' daç me pa,
 Të kam sjellë si peshqesh
 Lëkur' dhelpne edhe peshq!
 Po del plaka vrap tue rendë,
 Por mbi kalë s'po shef gja.
 Gati e shkreta mbet pa mend;
 Porse shpejt kuptoi ç'kish ngja.

* * *

E ze burrin e ve n'lojë:
— Po ku je, mor taravol;
Duket andër paske pa,
Se lëkur' as peshq nuk ka!
Eh, o burrë, burr' i ngratë,
Si ta hodhi dhelpna plakë?!..

1) Me ba pallë = me andërrue.

Ujku zë neshq

Tue u hedhë, tue u përdredhë
I mbledh peshqit dhelpna jonë;
Fill te strofka na i çon,
Ku i ha me shum' lezet,
Kur qe larg ajo po shef
UJK-MIZORIN që po vjen.
Dridhme skiles i kan' shkue,
Edhe gjaku i asht ngri,
Sepse ujku, o fëmijë,
Gja nuk lente pa punue
Përmbi dhelpna e kafshë tjera,
Që prej tij u kish hy tmera,
Pse, kedo që shtinte n'dorë,
Gjall s'e lente asnji orë.
Pra e quejshin dhe Mizor,
Por cubelen mike e mbante,
Pse fort mirë e kuptonte

Që cubelja e squet ishte
 Dhe, sa herë që ngusht binte
 Ose kishte shumë uri,
 T'i gjej gjah e urdhënonte
 Tue i dhanë fort bezdi.
 Pra cubelja, sa e ka pa,
 Planin mirë e ka ba
 Si kumarës m' ja punue.
 Ja dhe ujku asht afrue
 Edhe skilen po e shikon
 Giuhca, njila¹⁾ kah gëlltet.
 Lang nga goja po i shkon.

Me gëzim atë e pyet:
 — Mori ndrikull a s'më thue
 Këta peshq ku i ke diktue?
 Më ban hise²⁾ edhe mue?!
 Ja pret dhelpna shpejt e shpejt:

Zoti kumter, e shef vetë,
Kaqë peshk për ty s'asht gja!
A di ç'ka, ore vëlla,
Shko ke lumi e gjen sa t'duesh,
Shtjere bishtin e të thuesh
Me za fort e pa ja nda:
«Eni peshq, të gjith vraponi,
Bishtin tim shpejt ma qarkoni!
Atëhere ke me pa
Për rreth bishti kan me u njitë,
Dhe s'ka burrë me i shkitë.
Veç një gja, mos e harro:
Gjersa n'peshq të jetë rrethue,
Bishtin uji mos largo!
Zoja dhëlpën, lumtu-goja,
Se vërtetë je e zoja,
Mirë shum' më ke mësue;
Si më the kam me punue.
Fill ke lumi ka mërrijë;
Akull lumi kishte ngri.
Bishtin ujku mbrenda shtie
Si një vrimë t'vogël gjen.
E thëret porsi budall
Me ushtue fush' e mal
Porsi dhëlpna e kish mësue
Peshqit mbar' me i grumbullue.
Prit gomar të mbijë bar;
As që duket peshk për farë;
Asht ngri uji akull krejt;
Bishti ujkut mbrend' i mbet.
Në gazep edhe u gjet.
Por Mizori si budall

Thëret peshqit për të dalë.
E ndëgjojnë ca fshatarë,
E të rendin, hurra djalë,
Kush me shkop, kush me dajak,
Tue mos pasë dhimbë aspak,
Shpinën mirë ja kan' dermue;
Mezi gjallë ka shpëtue.

-
- 1) giuhca, njila = peshq të vegjël.
2) hise = pjesë.

Në shpellë të ujkut

Nji dit' dimni bishtcubelja
Maje mali ngusht kish ra;
Lodh' e kishte fort uria
E s'po dinte si m'ja ba,
Plot tri dit pa shti gja n'gojë,
Pse në mal çka ha s'po ka:
Bor' e rreptë paska ra.
Kur, tue u sjell' malit vërdall,
Ja mërrin në shpellë t'ujkut,
E t'dikton, or t'u ngjatët jeta,
Mish e t'mira pa hesap
Që kish mbledhë cubi malit
— Lumja unë, nafak-madhja —
Ja ban dhelpna vet me vete —
Kush do t'jetë ai budall,
Që braktis gjith kët' mall?¹⁾
Pa dyshim se do të jetë
Ai MIZORI mendje-lehtë.
Duket hollë se s'asht në vehte!
Mbandej barkun e ban lodër.
Dhe do dit i shtyni mirë

- Tue u mbajun porsi njala.
 Veçse kungulli mbi ujë ²⁾
 S'shkon gjithnji në këtë jetë,
 Dhe një dit' ja bef MIZORI
 E në shpellë skilen gjet.
 Ngusht cubelja vehten pa,
 Tue mendue se ç'i pat ba
 Kur për peshq e çoi në lumë!
 — Ububu, e shkreta unë.
 Ububu! më piu e zeza!
 Si po m'prish sot ky budall!
 Si t'ja baj, e tek t'ja baj?
 Kur ne mend i bie një fjalë:
 — Mirë-mjes, lum kumara!
 A je burrë? Si je? Ku je?
 Si e shkon motin në këtë dhë?
 Apo mundesh të vlesh gja?
 Se ka ardhë koh' e vështirë,
 Gja e gjall' s'shihet për be.
 Pra jam nisë fill ke ti
 Të shof hallin si m'a ke,
 Mbasi miq kemi qëllue
 Po ti fort sot je vonue,
 Kam dy orë që po të pres?!
 — Mirë bane që ke ardhë —
 Po ja kthen njaj cubi malit —
 Sepse shif, moj faqja bardhë,
 Sot kam ra në pikë të hallit;
 Puna mbarë s'po më shkon:
 S'dij ç'ka dreqin m'asht vardisë
 E, sa dal për gjah në mal,
 Vjen e plaçkën ma për lan,

E më le me gisht në gojë.

Deshta, pra, m'u këshillue

Kësaj pune si m' ja ba.

— Ç'ka po flet, ti lum kumara?!

Po kush dreqin ka guxue

Mu në shpellë me të trazue?!...

E mbandej me marifet:

— Sa për shpellen mos kij dert

Ta ruej vetë — shpejt ja pret

Dil e gjuej në pyll e mal

E mos baj farë kujdesi.

1) Braktis = le, harron

2) S'shkon kungulli mbi ujë = s'vete mirë një punë.

Gryk-uli

Mes-uli

Fund-uli

Dhëlpnës plak' iu shtue nafaka
 Dhe sopata i ra n'mjalt.
 Në saj t'ujkut kollofit
 Gjah të mirë drek' e darkë.
 E të ban kokrrën e qefit!
 Si ka than' një fjal' e vjetër:
 HAJA QENIT, PIJA QENIT,
 EDHE BJER KARADYZENIT.
 Porse çka, nuk zgjat kjo lojë,
 Edhe ujku po na smuret,
 E për sherr, nuk del në mal.
 Bishtcubelja bie në hall:
 Një qyp mjalt na kish diktue
 Në skaj shpelle kish qëllue.
 Donte mjaltin m'e sprovue....
 Rrin me mend tue sendergjue.
 Shih çka bani kopilanja,
 E ç'trilloj e panafaka:

Ujku i gjorë ngrohej në diell
 Para shpellës mbas njej guri.
 Bisht cubelja po i afrohet,
 E po i flet me shumë njerëzi:
 — A m' ep lejen, lum kumara,
 Gjer në fshat po due me shkue,
 Nji kojshis' i ka le djalë
 Me i njit' emnin më ka thirë?
 — Pse jo ndrikull, s'ka ma mirë!
 Veç, të lutem shumë mos rri,
 Se mërzitshëm sot kam ndodhë!
 — Mos kij frikë; shkoj e vi.

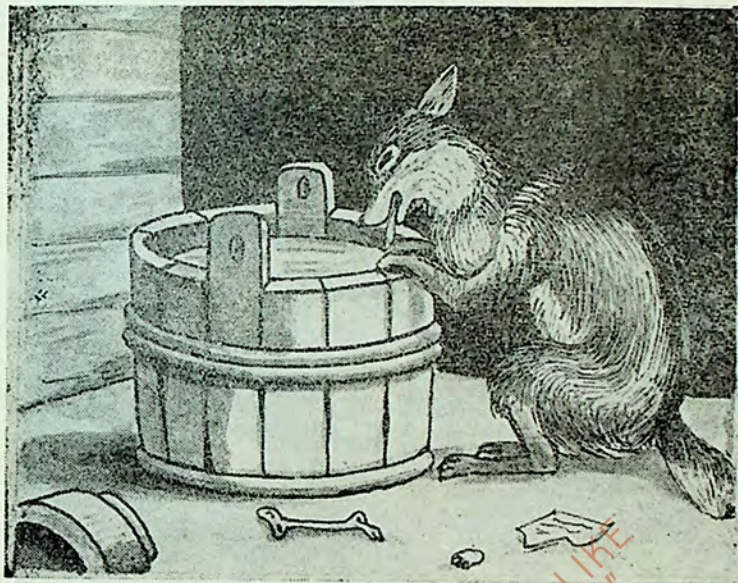

Porsi era, mor zotni,
 Se të shpejtë Zoti m'ka falë!
 Shif çka bani kopilanja,
 E ç'trilloi e panafaka!

- Iu suell shpellës rreth e qark,
 Gjoja niset për katund,
 Ndërsa ujku po fle gjumë,
 Edhe tinës në shpellë futet;
 Mbandej mirë t'asht shpërvjellë,
 Edhe mjalt asht vu me ngranë
 Gjersa barkun e ban lodër.
 Grykn' e gypit rrafsh një pëllambë
 E ka ulë. E atëhere,
 Me nxitim e shend e verë,
 Shkon e i del kumarës para
 T'cillit gjumi sa i kish dalë:
 — Shpejt mërrine zoja dhëlpën!
 A të pritën? Të gostitën?
 Djalit emnin si ja njite,
 Me të shpejtë dhëlpna sherre,
 Që shakat i ka zanat,
 Tue mendue qypin me mjalt
 Der në grykë që e kish ulë
 E që shpirtin ja kish kënaq,
 Zë e i thotë cubit të malit:
 — Ah, kumar, kurrë si sot
 Barkun tim nuk e kam fa.
 Më kan' pritë me t'mira plot.
 Sa nderime më kanë ba!
 Cunit emnin ja kam vu
 GRYKULI. Ti çfarë thue?
 Të pëlqen kumar, ky emën?
 — Pasha zotin po m'çudit!
 Po ku dreqin t'shkoi në mend,
 Pse, ç'se leva e zuna mend,
 Të tillë emën ndigjue s'kam?!

— Paj kumbar, a m'njef kush jam?
Bota kot s'çojn' me më thirë,
Veçse emnat i gjej mirë.

* * *

Shkojnë dit' e shkojnë net,
Edhe mendja dhelpnes shkretë
Kurr' prej mjalti nuk i hik:
Krejt po do me e kollofitë.
Ujk gjumashit, ndaj i flet
Me urti, me marifet:
— A m'jep lejen, prap, kumbar?!

- Nji kojshis' i ka le djalë
 E do emnin me ja vu?
 — Shko, moj dhelpën, pse m'pyet mue?
 Mirë skilja, prap asht vu
 Gjer në mes qypin ka çue,
 Te kumbara fill ka shkue.
 — Si ja çove, zoja dhelpën?

- Lum kumbara, si të them!
 Si më pritën në fshat mue,
 Nuk ka gojë që ta rrëfen!
 Djalit emnin ja kam njitë
 Bash MESULI. Të pëlqen?

— Zoja dhelpën, po m'çudit,
Këta emna ku m'i gjen?
Kështu skilja ujkun rren.

* * *

Tashti ju mendonje vetë
Në se skilja ka durue
At qyp mjaltë n'fund pa çue?
Si gjithnji i ka kërku
Ujkut plak me shkue n'katund
Emën t'ri për me gjetë

Ndërsa tinës n'shpell ka shkue
Edhe mjaltit ka dhanë fund.
Tue trillue emnin FUNDULI
Mendt ka marr'atij kryetuli.

Por të shofim n'se kjo lojë
Thue ma gjatë mund të shkojë?

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Do dit mirë kan'kalue
Edhe ujkut n'mend s'i shkon
Çka cubelja i ka punue;
Por si plaçka u qe mbarue
N'shpellë mjaltin e kërkon,
Edhe ze e turfullon:

- Ah, trathtare, e pabesë,
Si më le në dit të zezë!
Shif sa shtrejt, ke m'e pague!
- Lum kumbara, ç'je kah thue!...
- Të baj be per Perendi,
Se për mjaltin gja nuk di.
Ti vet ndoshta e ke ngranë,
E mue fajin do me m'lanë!
E di çka, ndëgjo ç'të them:
Mbasi bes' mue nuk më ze,
Edhe unë bes' nuk t'kam,
Përmbi kurthë bajmë be.
Njat' që fajin e ka bamë
Kurtha kambën ka me i zanë...
Ani mirë, kanë shkue

- Fill te kurtha e jan' betue.
 Ajo ngrehun kish qëllue.
 Bishtcubelja për betim
 Me kujdes e pa nxitim
 Pranë kurthës kambën ve:
 — Po baj be për Perendi,
 Se për mjaltin gja nuk di;
 Më vraft' beja në se rrej...
 Mbas cubeles me shpejti
 Fillon ujku m'u betue:
 — Zot më zantë kurtha mue

Në se unë po gënjej.
 E mbandej, pa u kujtue,
 Mbi qark kambën fort ka vue,
 Si budall që ka qëllue:

«PATAPLAM»! kurtha kërset...

UBUBU ujku thëret.

- Aman dhelpën, çka më gjet:
Mbeta i ziu edhe topall!
- A të thash, more kumbar;
Kush betimin e ban n'rrenë,
Kësi fati atë e gjen?...

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER

Ujku shkollar

- Shkonte ujku çalë-çalë,
E cubelja për mbas tij;
Ku qe larg shofin një kalë
Fort të madh e qimezi.
Sa fort ujku asht gëzue:
I madh kali kish qëllue,
Gja i mirë ish vërtetë.
Ujku dhelpnës ze i flet:
— Lumë mikja, pak si zor
Këtë kal' e vemë në dorë,
S'na ka mbet aspak fuqi,
Pse gja n'gojë s'kemi shti;
Prandaj duhet pak urti.
Kij kujdes me më ndihmue!
Dhelpna fjalë nuk ka ba,
Frikën ujkut pse ja ka;
Por me mend mirë e merr
Që kumbara mbrend' do bjerë.
Ujku kalit i asht afrue,
«Mirë-mjes» e ka urue:
— Ku po shkon, mor i shkretë,
Fill i vetëm në kto male?

- Ah, mor mik, me shumë halle
Un' i mjeri kam qëllue,
Me këtë dimën, me stuhi,
Nuk po gjej asgja me ngranë.
Filloi kali për me thanë.
- Ani çka, zam miqësi,
Bredhim bashkë në këto anë,
Diçka, them kemi me gjetë
Sa t'mos ngordhim gjer n' pranverë...
Gjersa t'dalë një çikë bar,
T'dalin keca e manar.
I zu bes' i gjori kalë,
E me ta miqësi lidh.
Porse gjahu s'u shkon mbarë...
Atbotë ujku po ze fjalë:
- Vërtë jemi miq të vjetër,
Por nuk kemi qare tjetër;
Ja të vdesim sot të tanë
Ose njanin t'bajmë kurban,
Pse tri ditë jemi pa ngranë...
Por, që ne t'punojmë drejt,
Them le t'ikë nga kjo jetë
Ma i riu ndër ne kush t'jetë...
Bishtcubelja po ja kthen:
- Lum kumbara, s'ke ç'i thue,
Bukur holl' e ke gjykue!
Na thuej, pra, sa vjeç je?
- He, tha ujku, kur kam le,
S'e mba mend njeri për be!
Njikjo fjalë s'asht e kotë:
Njeriu i parë kur erdh n'botë
U martova me një zojë,

Me të bukurën ulkonjë.
 Dhëlpna fjalën prap ka marrë:
 — Lumtu - goja, mor kumbar,
 Pse besa, e mbaj mend mirë,
 Në gosti me pate thirë,
 Dhe në dasëm hodha valle;
 Pata qenë krushkamadhe.
 Rradha kalit i ka ardhë,
 — Pa ndëgjoni, faqja e bardhë,
 Me kët pun' rash në bela,
 Sepse vjetët mend s'i mba,
 Jetim m'lanë bab' e nanë:
 Por e di që im at' në kambë
 N'thundër t'pasme ma ka shkrue.
 N'fshat po shkoj, pra, m'e këndue.
 Nji shkollar n'mujsha me gjetë.
 — Për kët' punë keq ke mbetë? —
 Zuni ujku m'u lëvdue —
 Sa për shkollë ma le mue,
 Si shkrojtat s'ke ç'më thue:
 Ngrije kambën m'e këndue!
 (Ndërkaq dhëlpna bani bisht
 Mbas nji çube tue përgjue,
 Perse holl' e kish gjykue
 Që MIZORI e kish pisk)
 Pastaj ujku, gjithë gas,
 Prapa kalit iu afrue.
 Si pa kali që iu qas,
 Ngriti kambën e t'u kthye,
 E t'i ra nji shqelm në krye,
 E ta hodhi lamsh për tokë.
 Edhe bisht ja bani shpejt.

— Ububu, më la pa kokë!
Briti ujku, kur erdh m'vete. —
Bishtcubelja holl'. e tall:
— Fajin vet' e ke kumbar,
Si kërkove edhe gjete:
Ti kasap, kasap të parë,
Dreqi t'çoi m'u ba shkollar!...

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER

Ujku mbi shpinë të gomarit

- Si mos kurr' cubi i malit
Kishte ra në pikë të hallit,
Dhe uria e kish tërbue,
Pse nuk mujte me kërkue
Nëpër bjeshk' e nëpër mal:
Kokën thye, kambën topall.
Bishtcubelen urdhënon:
- Zoja dhelpën, m'gjej të ha
O për ndryshe të ha ty,
S'mundem tjetër me durue!
- Po ti fol, more vëlla!
Eja shpejt barkun m'e frye!
I gjegj skilja e pikllue,
Ke s'po mujte me durue
Dhe ma gjatë atë mik
Të rrezikshëm e të lik.
Kanë shkue në një arë,
Ku na shofin një gomar.
T'i atrohet cubi i malit

- Plaçkës s'vet e i flet n'shpoti:
— Fort po m'dhimbesh, mor fatzi,
Se ti qënke koka e djalit.
Por ç'ka t'baj i mjeri s'kam:
Barku petë pse m'asht bamë.
Prandaj m'duhet tash me t'ngjanë.
— Besa mirë je tue thanë —
Gjegj gomari urt' e butë,
Si e shef që ka mbarue.
Veçse desha me t'u lutë:
Mish të keq zoti m'ka dhanë
E lëkurën për opangë;
Thundra, gozhda e patkue.
Ruejna zot o me i ngranë
Nuk do gjesh askund derman! ¹⁾

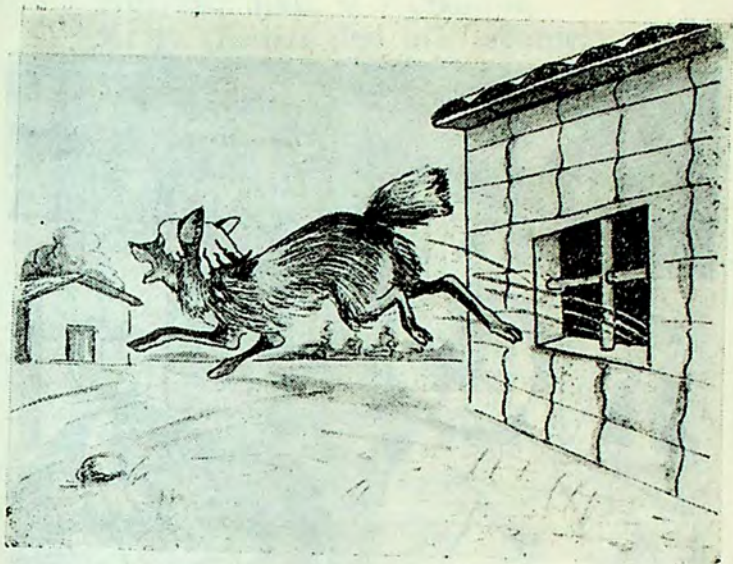
Dij diku një tufë dhen,
Ma të mira nuk i gjen,
Oh sa mish të mirë kanë!
Tataloshi sa s'asht çmendë.
Këto fjal' kur ka ndëgjue:
— Ulu, shpejt, më mba në shpindë,
Se s'qendroj dot në kambë!
Shkon gomari si vetimë,
Drejt në fshat e ka çue.
Kur qe qent e kan' diktue
E «kam-kum» t'i jan' lëshue.
Kambt' e lehta e faqja e bardhë!

Ikën ujku nga ka ardhë;
Me zi kokën ka shpëtue.
— Po ti ç'pate, more zot —
Bishtcubelja po i thotë,
Kur në pyll janë takue.
— Eh moj ndrikull, e lash nam;
Bab' e gjysh m'ecnin në kambë,
Kurse unë, si kokot,
Deshta t'hyp përmbi gomar!...

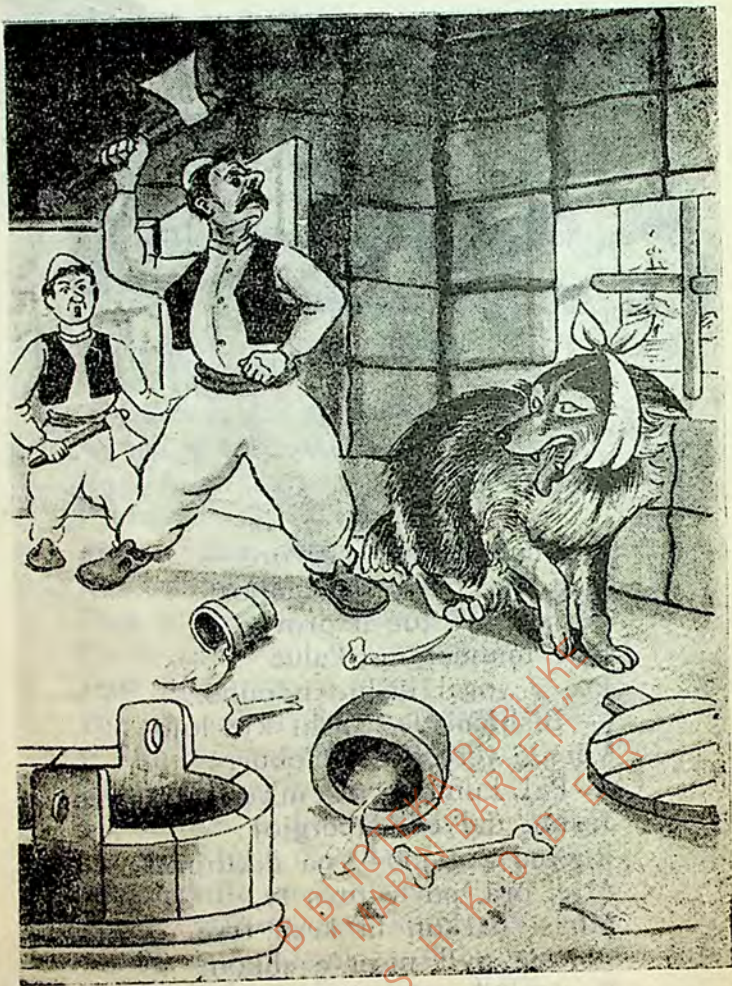

Në gosti

- Shkuen dy dit e shkuen dy net;
Ujku plak ma keq u gjet,
Dhe uria e tërboi,
Pse asgja s'kish vu në gojë.
- Bishtcubele do të ha
Ose shpejt më gjej diçka,
Se ma gjatë nuk duroj!
- Hajt, kumbar, mos kij merak,
T'heqësh keq s'të la aspak!
Atje n'fshat bahet gosti
Kan' therë dele edhe thi
Fort të majmë, gjithë dhjamë.
Do të shkepemi tue ngranë!
Janë nisë vrap e vrap;
Për një orë arrijnë në fshat,
E kan shkue te një shtëpi,
Ku po bahej një gosti.
Me kujdes e dalngadalë
Na hyn skilja në qilar
Prej askujt pa u diktue:
- Hajde bujrum, pra, kumbar,
Se në dasëm jemi ftue!
T'asht lëshue ujku, urra djalë,
E po t'ha sa për një javë.

Por cubelja orë për orë
Han një cop' e del n'oborr
Për dritare tue u provue
Pale mundet me kalue,
Pse e vogël kishte ndodhë.
— Bishtcubele, ç'asht kjo lojë!
Vërc e vërc e del n'oborr!
— Paj, kumbar, pse m'vështtron mue!
Jashtë dal edhe përgjoj:
Ruejna Zot mos t'na diktojnë!
Atje, pra, po të pres ty,
Mbasi barkun ta kesh frye.
Por në pyll niset e shkon,
E sigurtë, sepse mendon
Që kumbara bash me krye
Grykësin' ka m'e pague.

Ndërkaq ujku, si i shkallue,
 Krejt një derr don m'e mbarue,
 Atëher' i bie në mend
 Që të hik prej atij vend.
 Por dritarja s'po e ze.
 Jep e merr, tue u sprovue,
 Si me dal' e me shpëtue;
 Katundarët kan' ndëgjue,
 E n'Mizorin jan' lëshue,
 Kush me hu, kush me dajak.
 Prej së largu dhelpna plakë:
 — O ndëgjoni, or fshatarë!
 Mos e vrisni atë t'shkretë,
 Se kurr' keq s'ka ba në jetë!
 Bani mir' veç me e varë
 O lëkurën me ja rjepë....

* * *

C'po shkon dhelpna tue këndue,
 Tue kërcye e tue lodrue:
 Prej MIZORIT ka shpëtue...

PËRMBAJTJA

	Faqe
Bishtcube!e, bishtcubele!	3
Dhelpna e vjetër dhe ariu	7
Me ndejë në shtëpi, s'më le gruaja, me dalë n'arë. më ha harusha.	12
Dhuratë e çmueshme	23
Ujku zë peshq	27
Në shpellë të ujkut	31
Gryk-uli, mes-uli, fund-uli	34
Betimi në kuzhtë	41
Ujku shkollar	44
Ujku mbi shpinë të gomarit	48
Në gosti	52

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Çmimi: 15 lek